

ΤΟΥ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ ΒΑΡΛΑΑΜ ΛΟΓΟΣ ΠΕΡΙ
ΤΗΣ ΤΟΥ ΠΑΠΑ ΑΡΧΗΣ.

BARLAAMI DE PAPAE PRINCE
PATV LIBELLVS.

*Nunc primum Græcè & Latine editus opera IOANNIS
LVIDI Procuratoris Academia Oxoniensis.*

Ad
Illustrissimum Dominum Bucchurstium
eiusdem Academiae Cancellarium
Amplissimum.

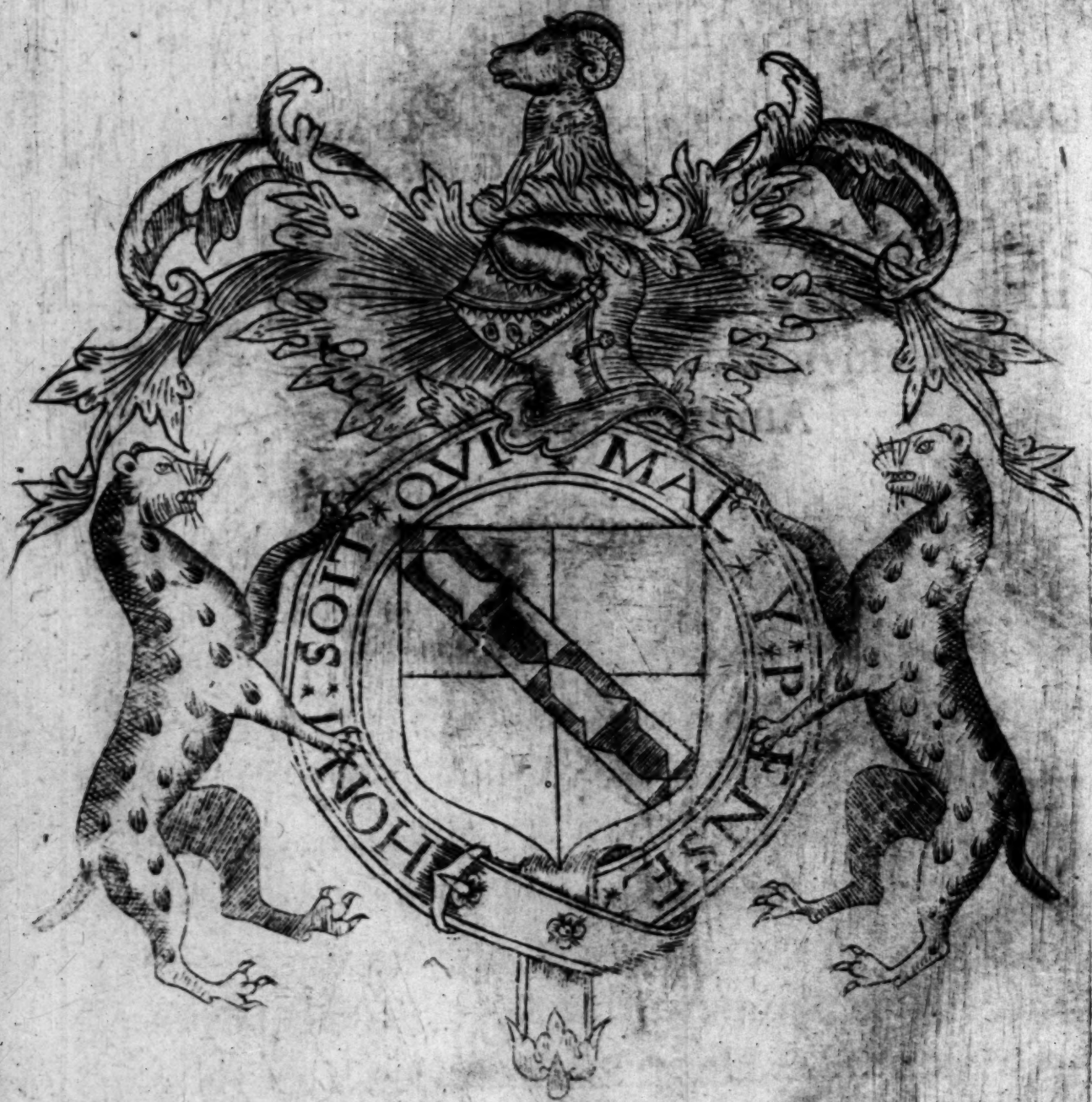
OXONIÆ.

Excudebat IOSEPHVS BARNESIUS.

1592.

15*

ILLVSTRISSIMO VIRO
D. THOMAE SACVILO BVCCHVR-
STIÆ BARONI, AVREAE PERIS-
CELIDIS EQVITI, REGIÆ MAIESTIA-
TI A CONSILIIS, ACADEMIÆ-
QVE OXONIENSIS CANCEL-
LARIO AMPLISSO.

IOANNES LVIDVS EIVSDEM ACA-
DEMIE PROCVRATOR.
S. D.

DVAE me potissimum causæ
impulerunt, Nobilissime Do-
mine, vt hoc in tempore ad te
scriberem: vna, publica; pri-
uata, altera. publicam Acade-
mia subministrat; cuius sum-
mum tibi Magistratum, studiosorum omnium
nomine, deferimus: tuæq; nos ac nostra studia fi-
dei, auctoritati, ac pietati commēdamus. Quos
fouere atq; ornare, pro summa tua in bonas lite-
ras propensione, perges; æmulus laudum, qui-
bus florent, semperq; florebunt beatissimæ me-
morix Herôes, Henricus Septimus, & Elizabe-
ta eius vxor; Margarita Comitissa Richemon-
diæ; Humfredus Dux Glocestriæ; Ioannes
Kempus Archiepiscopus Cantuariensis, Tho-
mas

mas Kempus Londinensis Episcopus; Richar-
dus Lichefeldus Archidiaconus Middelsexiæ;
Thomas Vollaues Eboracensis Archiepisco-
pus; Henricus Octauus; Edouardus Sextus; Ma-
ria Regina. Quorum amplissima beneficia, no-
stra semper prædicabit Academia & celebra-
bit. Regiæ scilicet atq; heroicæ excellentiæ est,
maximarum artium studia tueri ac propugna-
re: nec nisi in maximis animis diuinisq; ingeniis
ymquam existit. Ad publicam autem officii re-
stificandi rationem priuata quoq; accedit: eaq;
non una sed varia & multiplex. Nam hoc quid-
quid est munusculi, ab eo homine tuæ Amplitu-
dini offertur, qui Collegii S. Mariæ socius est: in
quo nempe Collegio primogenitum tuum D.
Robertum Sacuillum, cum Gulielmo, Henrico,
& Thoma fratribus, sapientiæ ac virtuti operam
nauare voluisti. Vt pote quorum studia nemini
æq; cara prospiciebas fore; quam D. Martino
Colepepero, Custodi nostro; nō sanguinis solū
cognitione, sed multistibi aliis nominibus car-
rissimo. Eius ego hortatu Græcis literis, quas
publice tum docebam, Thomam Sacuillū, sum-
mæ (peil adolefcentem, priuatim institui. Ne-
que sanè aliàs libentius, aut maiore cum volup-
tate

tate docèdi munus me vſurpare memini; quàm
in illo ingenio excolendo, quòd cognitionis &
cupidiſſimum animaduerti & capaciſſimum.
Porro Illuſtriſſimo Patri tuo Pater meus ama-
nuenſis fuit: qui Amplitudini tuæ, me vnicum
filium ſuum literis commendauit. Quocirca
neceſſe omnino habui, aliqua ſaltem ex parte,
tanta iam opportunitate oblata, officium me-
um teſtificari. Eoq; nomine, Barlaami, Græci
monachi, vetuſti auctoris, longeq; erudiſſimi,
de Romani Pontificis poteſtate libellum, num-
quam antea typis expreſſum, vtraq; lingua no-
ſtra opera editum, qua ſoles facilitate accipies.
Deus te omnipotens, Nobiliſſime Vir, incolu-
mem ſeruet quàm diutiſſime; ſuoq; Sancto Spi-
ritu regat in omni veritate, iuſtitia, ac ſanctita-
te; Auguſtiſſimæ Chriſtianiſſimæq; Reginae
gratiſſimum fidelਿſſimumq; Conſiliarium, op-
timum Reipublicæ ciuem; Oxoniënſi deniq; A-
cademiæ honoratiſſimum Cancellarium cu-
ſtodiat. Vale. E Collegio S. Mariæ. OX-
onij. KL. Ian. A. D. 1592.

70

1890

1891

1892

1893

1894

1895

1896

1897

1898

1899

1900

1901

1902

1903

1904

1905

1906

1907

1908

1909

1910

1911

1912

1913

1914

1915

1916

1917

1918

1919

1920

1921

1922

1923

1924

1925

1926

1927

1928

1929

1930

1931

1932

1933

1934

1935

1936

1937

1938

1939

1940

1941

1942

1943

1944

1945

1946

1947

1948

1949

1950

1951

1952

1953

1954

1955

1956

1957

1958

1959

1960

1961

1962

1963

1964

1965

1966

1967

1968

1969

1970

1971

1972

1973

1974

1975

1976

1977

1978

1979

1980

1981

1982

1983

1984

1985

1986

1987

1988

1989

1990

1991

1992

1993

1994

1995

1996

1997

1998

1999

2000

2001

2002

2003

2004

2005

2006

2007

2008

2009

2010

2011

2012

2013

2014

2015

2016

2017

2018

2019

2020

2021

2022

2023

2024

2025

2026

2027

2028

2029

2030

2031

2032

2033

2034

2035

2036

2037

2038

2039

2040

2041

2042

2043

2044

2045

2046

2047

2048

2049

2050

2051

2052

2053

2054

2055

2056

2057

2058

2059

2060

2061

2062

2063

2064

2065

2066

2067

2068

2069

2070

2071

2072

2073

2074

2075

2076

2077

2078

2079

2080

2081

2082

2083

2084

2085

2086

2087

2088

2089

2090

2091

2092

2093

2094

2095

2096

2097

2098

2099

2100

2101

2102

2103

2104

2105

2106

2107

2108

2109

2110

2111

2112

2113

2114

2115

2116

2117

2118

2119

2120

2121

2122

2123

2124

2125

2126

2127

2128

2129

2130

2131

2132

2133

2134

2135

2136

2137

2138

2139

2140

2141

2142

2143

2144

2145

2146

2147

2148

2149

2150

2151

2152

2153

2154

2155

2156

2157

2158

2159

2160

2161

2162

2163

2164

2165

2166

2167

2168

2169

2170

2171

2172

2173

2174

2175

2176

2177

2178

2179

2180

2181

2182

2183

2184

2185

2186

2187

2188

2189

2190

2191

2192

2193

2194

2195

2196

2197

2198

2199

2200

2201

2202

2203

2204

2205

2206

2207

2208

2209

2210

2211

2212

2213

2214

2215

2216

2217

2218

2219

2220

2221

2222

2223

2224

2225

2226

2227

2228

2229

2230

2231

2232

2233

2234

2235

2236

2237

2238

2239

2240

2241

2242

2243

2244

2245

2246

2247

2248

2249

2250

2251

2252

2253

2254

2255

2256

2257

2258

2259

2260

2261

2262

2263

2264

2265

2266

2267

2268

2269

2270

2271

2272

2273

2274

2275

2276

2277

2278

2279

2280

2281

2282

2283

2284

2285

2286

2287

2288

2289

2290

2291

2292

2293

2294

2295

2296

2297

2298

2299

2300

2301

2302

2303

2304

2305

2306

2307

2308

2309

2310

2311

2312

2313

2314

2315

2316

2317

2318

2319

2320

2321

2322

2323

2324

2325

2326

2327

2328

2329

2330

2331

2332

2333

2334

2335

2336

2337

2338

2339

2340

2341

2342

2343

2

1880-1881

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

recovery and the individual's contribution to the recovery process.

© 1994 by The McGraw-Hill Companies, Inc.

1942

1875

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

1. The first part of the document is a list of names and titles, including "The Hon. Mr. Justice" and "The Hon. Mr. Justice".

1950

1. The first part of the paper is devoted to a review of the literature on the topic.

[illegible]

1940

1. You are on the road, and you are looking for a place to stop. You see a sign that says "Rest Area". You are happy because you can rest and get some food. You drive to the rest area and see a car. The car is broken down. You see a man sitting on the ground. He is looking sad. You go to him and ask what is wrong. He says he is lost and his car is broken. You help him and drive him to a gas station. He is very grateful to you. You are a good person.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

as a consequence of the

CONFIDENTIAL

... ..

Academic Department of Capitalism

1911-12

1990

1941

1871

1990

_____

Ρητέον ὅ μοι ὧδε τῷ λόγῳ. φησὶ ὅτι τῷ μακαρίῳ Πέτρῳ ὁ
 δεσπότης ἡμεῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἑαυτὸν ἐκκλησίαν ἐκ-
 χειρίσας, καὶ ποιμένα ταύτης καὶ κοινὸν διδάσκαλον κα-
 θεσάναί ἐπέταξε, καὶ δεῖ τὸν Ῥώμης ἐπίσκοπον, διάδοχον
 τέτι τυγχάνοντα, πάντων κρατεῖν, πάντων ἀρχεῖν, καὶ
 πάντων ἔχοντα ἐξουσίαν, καὶ πᾶν ὅπου βυλομένῳ ἐστὶν
 αὐτῷ καὶ πολλῶν ἐξουσίαν δογματίζειν, καὶ μηδενὶ πάντων ἐξεῖναι τοῖς ἐκείνῳ
 δεδομένοις ἀντιπεῖν, ἀλλὰ πάντας ἀπολυπρασμόνως ὡς θεὸς φωνᾷ τὰ
 ἐκείνῳ δόγματα λέγειν. ἐγὼ δὲ ὅτι καὶ ὁ μακάριος Πέτρος καθολικὸς ποι-
 μὴν καὶ διδάσκαλος ἀπάσης τῆς θεῆς ἐκκλησίας κατέστη, πάντως ἀληθὲς
 φημι. καὶ μὴ ἀνὴρ γε μόνον, ἀλλ' ἐπολιμῶς αὐτῷ καὶ τῷ Δώδεκα ἑκάστῳ ἐ-
 χειρῶν τῶν κλειῶν τῆς βασιλείας τοῦ ἑρανοῦ δώσειν τῷ Πέτρῳ ὑπερέχοντο,
 καὶ ταύτας εἶναι τῷ δεσμεῖν καὶ λύειν ἐξουσίαν, δι' ὧν ἐπὶ τῆς γῆς ἐδήλω-
 σεν. ἀλλὰ μὴ ταύτῃ γε καὶ τοῖς λοιποῖς Ἀποστόλοις δεδοκῶς φαίνεται. ὁ
 γὰρ ἂν δέσπῃ, φησὶν, ὅτι τῆς ἐξουσίας δεδεμένον καὶ ἐν τοῖς ἑσπερίοις καὶ ὁ ἀνελύ-
 σθ' ἐπὶ τῆς ἐξουσίας λειυμένον ἐν τοῖς ἑσπερίοις. καὶ πάλιν, Λάβετε πνεῦμα ἀ-
 γιον· ἅντινων ἀφ' ἧς τὰς ἀμαρτίας ἀφίενται αὐτοῖς· ἅντινων κρατῇ, κα-
 κρατίτω. ἀλλὰ καὶ τὴν ἑρὰν καὶ μυστικὰ πῶς θυσίαν ἐπὶ Πέτρῳ μόνῳ, ἀλλὰ
 κοινῇ πᾶσιν ἐπιτελεῖν ἐπέταξε. τοῦτο γὰρ φησὶ, ποιεῖτε εἰς τὸ ἐμὴν ἀνάμ-
 νησιν. εἰ δὲ καὶ πρὸς Πέτρον μόνον εἴρη, τὸ Ποίμανε τὰ πρόβατά μου· ἀλλ'
 οὐκ ἀντιλαμβάνει καὶ πρὸς τοὺς λοιποὺς ταῦτόν διαβαίνει, ὡς ἐξ αὐτῶν ἐστὶ φανε-
 ρὸν τῶν πρᾶγματων. τί γὰρ ὁ Πέτρος ἐποίει, ἐχὶ καὶ πάντες ἐπραττον τοῦ-
 το; καὶ τὸ θεὸς Πνεῦμα καθόδον, ἐκ ἑκάστου ἑκάστου τῆς οἰκουμενικῆς μέ-
 ρος διαλαβόν, τὸν πεπλανημένον ἐδίδασκε, καὶ τὸν ἐσκοτισμένον ἐ-
 φώτιζεν; καὶ ἐκκλησίας καθίστα; καὶ πρεσβυτέρους ἐχειροτόνει; καὶ ἐπισκόπους
 καὶ διακόνους; πότε ὅτι οὐκ ἐστὶν τέτων ὅτι ταῦτα προτραπείας πρὸς τὸν Πέτρον
 ταῦτ' ἐπέτελλε; ὅχι ἑκάστῳ αὐτῶν καὶ αὐτῷ ὡς τῷ δεσπότῃ Χριστῷ εἰλη-
 φως ἐξουσίαν οἶον ἂν μέρει τῆς οἰκουμενικῆς διδασκᾶν ἐπιτῆται, ταῦτα
 αὐτόθεν ἐποίει, καὶ ὁ μακάριος Πέτρος ἐν οἷς τόποις ἐνηγγελίετο; εἰ δὲ καὶ
 τῆς ἡμετέρας εὐσεβείας ἐστὶ τὸ μὴ τῇ διαφορᾷ τῶν ῥημάτων ἀρροχέειν, ἀλλ'
 ἐκ τῆς ταυτοῦ τῆς πρᾶξις, τί σοι δοκεῖ, τὸ Λήψατε ἀλλήλων ἐξ ὑ-
 ψους ἐπελθόντος τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς, καὶ ἐσὶς δέ μοι μάρτυρες
 ἐστέ ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ καὶ ἕως ἑσθ' ἐν τῇ
 γῆ,

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ΠΑΠΑΡΧΗΣ.

γῆς, πλεονεκτητικῶς τοῖς πᾶσιν εἰρημένον; καὶ τὸ, Πορεύεσθε εἰς πάντα, καὶ ἐδύνη, καὶ κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιόν μου παντὶ τῇ κτίσει, Καπλίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν; τί οὖν; καὶ διὰ τούτων ὅσων ῥημάτων ἅπαντας ποιμένας καὶ διδασκάλους ἐχειροτόνησε τῆς οἰκουμενικῆς ἀπάσης; διὰ τοῦτο αὐτῶν πῶς δὲ ἢ τῆς δὲ τῆς πόλεως ἢ χώρας ἐπίσκοπος κατωνόμασαι, ἀλλὰ πανταχοῦ τῷ αὐτῷ ἐξουσίαν ἐτύγχανεν ἔχων. οἱ δὲ μετ' αὐτοῦ ὡς αὐτοῦ χειροτονηθέντες ἄλλος ἄλλη πόλει καὶ χώρᾳ μερικὸς ἡδὲ ποιμὴν ἐγνωρίζετο. πῶς οὖν ὁ μακάριος Πέτρος κορυφαῖος καὶ πρωτόθρονος τοῦ Ἀποστόλων ὀνομάζετο, εἰ ταῦθ' ὕτως ἔχει; μικρὸν ὀπίσθας, καὶ τότε τὸ λύσιν παρέξομαι, ἐκ ἀπὸ τοῦ οἰκείων λογισμῶν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ θεῶν λογίων τὰς κρίσεις κομίζοντες. ὅτι καὶ ἡμεῖς πᾶποτε ἐξ ἀνθρωπίνων λογισμῶν περὶ τοῦ μουσικῶς ἡμῖν ὡς δεδομένων εἰπεῖν τι τοῦ ζητούμενων ὀπίχειρομαι, ὅτι τοῦ ἄλλων τῶτο τολμῶντων ἀμαθῶς καὶ θρασέως, ἀνεξόμῃα, ἢ τὰς ἀκοὰς ὑποδήσομαι τὰς βεβήλους αὐτοῦ κενοφωνίας. ὁρῶ δὲ καὶ Πέτρον λυῖναι διέσσειε πρὸς ἀναπλήρωσιν τοῦ Δώδεκα ἄλλων τινὰ καθεστάναι, αὐτὸ ἀναστὰς πρὸς ταῦτά τοις λόγοις ἀρξάμενον. ὁμοίως δὲ καὶ τῷ πᾶσι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐπέλασιν αὐτὸ εὐροί τις ἀντὶ τῆς διδασκαλίας ἡγεμόνον. τῶν δ' ἄρα τὸ ἐκείνου πρωτεῖον, τὸ καὶ ἄλλοις αὐτῷ πᾶσι τοῦ πρῶτου λέγειν τιμὴν ὡς χωρεῖν. ἐπεὶ οὖν ἀρχιερατικὸς διαίρων ἀξίας, πᾶσι δὲ μὴ φῆς διεδόξαι τὸ Πέτρον, πᾶσι δὲ τοῖς λοιποῖς δέξον τῶτο ἐκ τοῦ θεῶν λογίων, ἀφ' οὗ καὶ λογισμῶν, καὶ διεξόμῃα. ἐγὼ καὶ ἐξ εὐρίσκω πόθεν ἂν τις τεκμήραιτο τὸ διάφορον. ὅτι καὶ ἐξ ὧν πρὸς αὐτοῦ ὁ δεσπότης διελέγετο, τῶν ἐκισοχάσατο. ὅτι ἐξ ὧν αὐτοὶ μετὰ ταῦτα ἐποίουν. Οὗ δ' ἐμοὶ δοκεῖ περὶ τέτων διαγορεύειν, ἀσθενεῖ μόνον μὲν τοῦ Πέτρου ὑπὸ Χριστοῦ, ὑπὸ δὲ τότε τοῦ λοιπῶν Ἀποστόλων χειροτονηθέντων. τότε ἐνεκα καὶ πάντας ὑπὸ τῷ τῷ Πάπᾳ Συνελαμῶντες ἐξουσίαν, καὶ μηδένα τῶν ἐκείνου Συγχωρεῖς ἀρχὰς διαφυλεῖν, καὶ χειροτονίαν ἀπασαν ἀδετεῖς, ὡς ἐκεῖνος ἐκ ἐμφύζετο. ὡς ἀναγκαῖον ἢ πᾶσαν ἐξ ἐκείνου ἐκάρχειν, ἢ ἀκυρόν γε παντὶ πασι νομίζεσθαι. ἀλλὰ περὶ μὲν χειροτονίας ὕστερον ἐρεῖται, νῦν δὲ Συμπεραίνοντες τὰ διὰ πλειόνων ἡμῖν ἀποδεδειγμένα, λέγομαι, ὅτι τὰ μὲν πρὸς τῷ ἐκκλησίαν ἰσότιμος πάντες ἐτύγχανον τῆς ἱερέας αὐτοῦ δωδεκάδος ὁ μακάριος Πέτρος ἐξήρχετο. τῶτο πλέον τοῦ ἄλλων ἔχων, τοῦ ἄλλων παρόντων, αὐτὸς τῆς διδασκαλίας ἡγεῖτο, καὶ πρωτοκαθεδρίας ἰσως ἀξιοῦτο.

Οὐκ ἔστιν οὐδ' ὡς εἰρηται, οἱ τὸ λόγον μαθηταὶ
 ποιμένες ἢ καὶ διδασκαλοὶ ἢ οἰκονομῆτες ἐπο-
 χανον μερικόνες ἢ ποιμένας, ἕς ὅστις πόλεις ὡ-
 νόμαται, ἄλλον ἄλλης πόλεως, ἢ χώρας ὡρε-
 βάλλοντο. ὡς περὶ οὐκ Διονύσιος μ' Ἀθηνῶν,
 Τιμόθεος ἢ Ἐφέου, Τίτος ἢ Κρήτης, καὶ ἄλ-
 λος ἄλλης ποιμὴν ὑπὸ τῆς θείας ἀπο-
 στόλων κατέστη· ἔτι καὶ ὁ ἅγιος Κλήμης
 Ῥώμης ἐπίσκοπος ὑπὸ τῆς Πέτρου κεχειροτό-
 νη ἢ καὶ μόνος τῆς χ' τῶν Ῥώμης ἀγίας τῆς θεῆς ἐκκλησίας ἡγεῖσθαι καὶ ταύ-
 τῶν οἰκονομεῖν ἐπέτρεπτο. ὅθεν μὲν τοῖς ὅτε ὡρενοῖα θεῶν ἡλθεν ἡμῖν τὰ
 βασιλεία, δεσπόμενοι τῆς εὐσεβεσάτων βασιλείων καὶ τῆς θείων πατέρων
 ἡμῶν, πρῶτον εἶναι τὴν Ῥώμης καθέδραν νενομοθέτηται, διὰ τὸ βασι-
 λένει εἶναι τὴν πόλιν, καὶ δεῖν τὰς χ' τὴν οἰκονομῆν ἐκκλησίας ὑπὸ μίαν
 εἶναι ἀρχὴν. πρὸς τὴν τέταρτον πρῶτος ἔτ' ἕχατος καὶ ὁ Ῥώμης ἐπίσκοπος,
 ὡς ἐδὲ τῆς ἄλλων ἐδείξαι. εἰς τὴν σὺ τὰς ἔχεις δεῖξαι, ὅτι ὁ ἅγιος Κλήμης ὁ
 Ῥώμης ἐπίσκοπος μόνον, ἀλλὰ ὅλην τὴν τῆς θεῆς ἐκκλησίας παρὰ τῆς
 Πέτρου ποιμὴν ὡρεβλήθη, καὶ ἀρχεῖν μὴ μόνον τῆς ὅλης πόλεως ἕς οἱ ἄλλοι
 ἀπόστολοι ἐχειροτόνησαν, ἀλλ' ἡδη καὶ κείνων ὡς ὁ κορυφαῖος ἐν ταῖς
 ἄλλαις πόλεσι κατέστησε δεῖξον ταῦτα ἐξ ὧν εἰ ποὺ ἀρχῶν, καὶ δεξομῆθα.
 εἰς τὴν σὺ τοῦτον μὲν δεῖξαι ὡς ἔχεις, ἡμῖν ἢ τοῦναντίον ῥάδιον δεῖξαι ἢ
 περὶ τῆς, πρὸς θεῶν, ἢ παῦσαι ἀδίκως φιλονεικῶν. τίς γὰρ πώποτε ἢ τῆς Πέ-
 τρου Ῥώμης ἐπίσκοπον ὡρεσεῖ πέν, ἢ τῆς Κλήμης κορυφαῖος; πολλῶν ἢ
 ὡρεβληθέντων ἐπίσκοπων ὑπὸ τῆς κορυφαῖου Πέτρου ἐν διαφόροις ἄλλαις
 πόλεσι. ποῖος νόμος κέλευει μόνον τῆς ἄλλων τῆς Ῥώμης ἐπίσκοπον διάδο-
 χὸν τῆς αὐτῆς ὀνομαζέσθαι, καὶ τῆς λοιπῶν ἀρχεῖν; τίς ἢ λόγος ἐτι καλύψει
 μὴ καὶ τῆς Ἀλεξανδρείας διάδοχον εἶναι τῆς Πέτρου, καὶ πάντων ἔχειν τὰ
 πρωτεῖα; ὡς περὶ γὰρ Κλήμης Ῥώμης, ἔτι καὶ δευτέρου Μάρκος Ἀλε-
 ξανδρείας ἐπίσκοπος ὑπὸ τῆς θείας Πέτρου ἐγένετο. ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ.
 Ἀλλ' ἐν Ῥώμῃ ὁ ἀπόστολος τῆς χ' θρόνον τέλεις ἔτυχεν. Ἀναστάσιον ἀρε, τὴν
 ταύτης ἐπίσκοπον τὴν οἰκονομῆν τόπον ἐπέχειν. ΒΑΡΛΑΑΜ. ἐκκομῶ ἐπεὶ
 ὁ δεσπότης ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν Ἱεροσολύμοις τὴν ὑπὲρ ἡμῶν ὑπόστασιν
 θάνατον, εἴη ἂν ὁ Ἱεροσολύμων ἐπίσκοπος πάντων ὡρεσῶς, ὡς τὴν τόπον
 ἐπέχειν

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ΠΑΠΑ ΑΡΧΗΣ.

ἔπειτα ὅτε παρ' αὐτῶν ἡμεῖς ἀρχιερέως καὶ τοσούτων μεϊζων τῶν Ῥώμης, ὅσοι
καὶ ὁ Χριστὸς τῷ Πέτρῳ ἔπειτα πῶς ἐκ αὐτοῦ καὶ ἄλλοις, ἔχουσιν μὲν τὰ λοι-
πῶν ἀποστόλων κοινὸν ποιμένα καὶ διδασκαλὸν ὁμοίως τῷ Πέτρῳ καθεστῆ-
ναι τῇ οἰκουμένῃ, μηδ' ἕνα ἢ καταλιπεῖν διάδοχον, εἰ μὴ μόνον τὸν Πέτρον; εἰ
ἢ βέλαιτό τις διάδοχος καταλιπεῖν τῶν ἄλλων ἀποστόλων, ἢ τὸν ἑαυτῶν
χειροτονηθέντα ἐπισκόπου, ἢ τὸν οἰκονομοῦντα τὰς ἐκκλησίας, ἐν αἷς
ἔχασθ' ἔτι τε τελειώσας, ἢ πρὸς θεὸν ἀναλύσας πῶς πάντας ὑπὸ τοῦ Πα-
πα χειροτονεῖται κατένευς; μὴ γὰρ ἔχεις εἰπεῖν ὅτι αἱ Ἀπόστολοι ὑπὸ τοῦ
ἀγίου Πέτρου ἐχειροτονήθησαν; εἰ δὲ τοῦτο ἐκ ἀληθείας, πῶς καὶ ἐκείνων δια-
δόχους ἀξιοῖς ὑπὸ τοῦ ὁν φῆς τῷ Πέτρῳ διάδοχον, χειροτονεῖται; ἀλλ' ὅ-
τι μὴ διάδοχοι καὶ οἱ λοιπῶν ἀποστόλων καταλείφθησαν, καὶ εἰς ἐν αὐτοῖς
ἢ πρὸς τὸ ἢ ἐχάθη τὸ ἡμεῖς, ἀλλὰ πάντες ἵπαι ὁμοταγεῖς λέγουσι μὴ ἀπλῶς
ἐκ ἀνίσως περὶ αἷας, παρὰ ἡμῶν ἢ ἀξιοῦσιν μαρτυρεῖν, καὶ ἂν ἔχοις ἀντι-
πεῖν. ἔτι δὲ τὸ ὁ ἱερεὺς καὶ θεὸς Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης, ἐν οἷς γε-
φῶν πρὸς Δημόκριτον διεπραγματεύθησαν, αὐτὸς μὲν οὐκ ὀκνησάμενος, καὶ θυ-
μῶς καὶ λόγῳ τὰ κατ' ἀξίαν ἀφορίζεσσι τῶν θεῶν λεπτέρῳ, καὶ τέτοις οἱ
ἱερεῖς οἱ ἱεράρχαι ἢ τοῖς ἱερεῦσι, καὶ τοῖς ἱεράρχαις οἱ ἀπόστολοι, καὶ οἱ οἱ
ἀποστόλων διάδοχοι, καὶ εἴπω τις καὶ ἐν ἐκείνοις τῶν περὶ σήκοντ' ἀποσφα-
λείη, παρὰ τῶν ὁμοταγῶν ἀγίων ἐπανορθωθήσεται. εἴτα ἔτι μὲν συζη-
τῶν τοῖς ἀποστόλοις, καὶ ἀκριβῶς εἰδὼς τὰ τοῦ καιροῦ ἐκείνου, καὶ οἱ ἀποστό-
λων διάδοχος ὁμοταγεῖς εἶναι φησὶ, καὶ ὑπὸ ἀλλήλων ἐπανορθώσας, σὺ δὲ
πάντων ἀρχὴν τὸν Πάπαν κατένευς. καὶ τὸν μὲν ἄλλοις αὐτὸ ἐπανορθοῦν,
αὐτὸν δὲ ὑπὸ ἑαυτοῦ, καὶ πρὸς ἅπαντας ὁτιοῦν καὶ διοικησάμενος;

ΚΕΦ. Δ'.

Αἷμα δὲ φανερόν ἐστι ὅτι ὕστερον ὑπὸ τῶν ἀγίων
πατέρων καὶ τῶν ἐκτεβέστων βασιλέων πρὸς τοῦ
θρόνον ἐγένετο ὁ Ῥώμης, καὶ ἐξ αὐτῶν αὐτοὶ τῶ-
πο ἐννομοθέτησαν. εἰ γὰρ ἡμεῖς πρὸς τὸν πρὸς τοῦ
καὶ ὁ ὁπίσκοπος Ῥώμης ποιμὴν οἰκουμένης
ἡμεῖς, κατὰ τὰς ἀπὸ τοῦ θείου Πέτρου ἐκ αὐτοῦ θε-
ότατοι βασιλεῖς Κωνσταντῖνος ὁ πρῶτος καὶ Ἰουστινιανὸς
ὡς αὐτοὶ κύριοι ὄντες τῶν πραγμάτων, νομοθε-
τοῦντες ἔλεγον, Θεοσπίζομεν ἵνα ὁ ἐπίσκοπος Ῥώμης πρὸς τοῦ ἢ πάντων,
οἱ ἱερεῖς πρὸς τὸν μὲν ὅτι ἐκ ἐλευθέρου, εἴτα ἐδοξάν αὐτῶν ἀπελθεῖν, πλὴν τῶν
Πέτρου

Πέτρου ἐξουσίαν καὶ νομοθεσίαν εἰς ἑαυτὸς ἐφελκόμενοι, καὶ ὅπως ἐκείνος
πρὸς τοσούτων χρόνων ὑπονομοθετήσας, τὸ αὐτοὶ δεσπίζον ἀπαυθαδι-
ζόμενοι.

ΚΕΦ. Ε΄.

Εὐδοκία ἡ τοῦ λόγου ἀποδείξις, πρὸς ὑμᾶς
ἐδεῖς ἀντεπεῖν ἂν ἔχοι ἡμεῖς δεχομένων τῶν
ἱερῶν κανόνων, ὁ εἰκοστὸς ὁ δόσος κανὼν ἡ τετάρ-
της συνόδου ὡς φησὶ, Πανταχὺ τοῖς ἡγί-
ων πατέρων ὅροις ἐπόμην, καὶ ἡ ἀρτίως ἀ-
ναγνωθέντα κανὼν ἡ ἑκατὸν πενήκοντα θε-
οφιλέστων ἐπισκόπων ἰσχυρίζονται τὰ αὐτὰ
καὶ ἡμεῖς ὀρίζομεν καὶ ὑποφισκόμεθα πρὸς τὴν πρεσ-
βείων τῶν αἰσώτατης ἐκκλησίας Κωνσταντινουπό-
λεως νέας Ῥώμης. καὶ ὁ τῶν θρόνων πρεσβυτέρων Ῥώμης, διὰ τὸ βασιλεύειν
πρὸς πόλιν ἐκείνην, οἱ πατέρες ἐκόντες ἀποδεδώκασι τὰ πρεσβεῖα. καὶ τῶν
αὐτῶν σκοπῶν κινέμενοι οἱ ἑκατὸν πενήκοντα θεοφιλέσται ἐπίσκοποι, τὰ ἴσα
πρεσβεῖα ἀπένειμαν τῶν νέων Ῥώμης αἰσώτατῶν θρόνων ἐυλόγως κρίνον-
τες τὴν βασιλείαν καὶ συγκαλήτῃ τιμηθεῖν τὴν πόλιν, καὶ τῶν ἴσων ἀπολαύειν πρεσ-
βείων τῇ πρεσβυτέρῃ βασιλίδι Ῥώμῃ καὶ ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς, ὡς ἐκεῖ-
νην, μεγαλυνέειν πράγμασι, δευτέρῃ μετ' ἐκείνην ὑπάρχου. Καθὼς ἄ-
ρα ἔτος ὁ κανὼν διαφορεύει καὶ ὑπὸ τίνος ἐγένετο πρώτη ἢ Ῥώμης καθέ-
δρα, καὶ τὴν αἰτίαν ὅτι ὑπὸ τῶν πατέρων, καὶ διὰ τὸ εἶναι τὴν πόλιν βασιλεύουσαν.

ΚΕΦ. ΣΤ΄.

Ερὶ ἡ τῶν πρεσβείων τῆς τῆς δεῖς μεγαλοπόλεως θρόνου, ὁ
μὲν τρίτος κανὼν ἡ δαυτέρῃ συνόδου ὁ παρὼν ἐμνήσθη,
καὶ φησὶ, Τὸν μέντοι Κωνσταντινουπόλεως ἐπίσκοπον, διὰ
τὸ εἶναι αὐτὴν νέαν Ῥώμην, ἔχειν τὰ πρεσβεῖα ἡ ἱερᾶς
μετ' ἡ τῶν Ῥώμης ἐπίσκοπον. ὁ δὲ τριακὸς ὁ ἐκλὸς τῆς ἐκ-
κλησίας φησὶν, Ἀνανεύμενοι τὰ πρὸς τὴν ἑκατὸν πενήκοντα
αἰσῶν πατέρων ἡ ἐν τῇ θεοφυλάκῃ τῇ τῆς βασιλίδι πέλει σωελθόντων
καὶ τῶν ἐξακοσίων ἱεράκωντα ἡ ἐν Καλχηδόνι σωελθόντων νομοθετηθέντα,
ὁρίζομεν ὥστε ἡ Κωνσταντινουπόλεως θρόνον ἡ ἴσων ἀπολαύειν πρεσβεί-
ων τῶν τῆς πρεσβυτέρῃ Ῥώμης θρόνου, καὶ ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς, ὡς ἐκεῖ-
νην, μεγαλυνέειν πράγμασι, δευτέρον μετ' ἐκείνην ὑπάρχοντα μετ' ὃν ὁ ἴσος
Ἀλεξαν-

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ΠΑΠΑ ΑΡΧΗΣ.

Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως ἀριθμείτω θρόνος· ἔτα οὗ τῆς Ἀντιοχείας 19
 ων, καὶ μὲν τὸν οὗ τῆς Ἱεροσολυμιτῶν πόλεως. τῇ δὲ ἐκατοστῇ βιακοστῇ πρώ- 20
 τη νεαρῇ τῇ εὐσεβείᾳ βασιλείᾳ Ἰουστινιανῷ ἔτω φησὶ, Θεσπίζομεν τῇ 21
 ἀγιώτατον τῆς πρεσβυτέρου Ρώμης Πάπαν πρῶτον εἶναι πάντων τῶν 22
 ῥέων· τῇ δὲ μακαριώτατον ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως νέας Ρώμης, 23
 δευτέραν τάξιν ἐπέχειν μὲν τῇ ἀδελφώτατον θρόνον τῆς πρεσβυτέρου Ρώμης· 24
 τῇ δὲ ἄλλων πάντων προσημασίᾳ. τῷ μὲν οὖν ἀξιώματι ἴσον εἶναι ἐνομοθέ- 25
 τησθαι, καὶ ὡς ἐκείνον ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς μισθωσθῆναι πρῶτα τῇ τάξ- 26
 ει δὲ, δευτέρον. ἔχῃ ἔτω δὲ δευτέρον, ὡς καὶ ἐκεῖνε χειροτονεῖται. ἔτῃ δὲ 27
 τῷ καὶ ἄλλας τις τῶν πατριαρχῶν ὑπὸ τῷ Πάπα χειρολογεῖτο. τῷ μὲν γὰρ 28
 χειροτονίας τῷ ὁπισκόπων καὶ ἐν ἐκάστοις μητροπολίταις ἔχειν τὸ κύριον τέ- 29
 λος· τῷ ὑπὸ τῶν πατριαρχῶν χειρολογεῖται, ὃν ἐκάστος ἀνήγειρο θρόνος, οἱ νό- 30
 μοι ἐθέσπισαν. πατριαρχῶν δὲ ὑπὸ τῷ Πάπα χειρολογεῖται, ὅτις νόμοι 31
 ἐκέλευσαν. ἡ σύμε λαβὼν ἐκ χειρὸς τοῦ ἱεροῦς κανόνας τῷ τῶν ἀποστόλων 32
 καὶ τῶν ἀδελφῶν ἐπὶ οἰκουμένην συνόδων, ἀνάγνωθι τέτατος ἐπιμελῶς. καὶ εἰ- 33
 πεν εὐρησῇ κανόνα διοριζόμενον ὅτι δεῖ τῷ Πάπα τὸ κύριον ἔχειν τῷ πα- 34
 τριαρχῶν χειροτονίας· δεῖξον ἡμῖν τὸ τοιοῦτον, καὶ νενίκηκας. εἰ δὲ τὸ τοιοῦτον 35
 ἔχῃς εὐρεῖν ἐκ ποίας ἀνάγκης δεξάμεθα ἀπὸ ἐξ οὐκείας συμφῆς διανοίας 36
 ὡς περὶ τῆς ὁλοῦς τῆς τῆς Ἱεροσολύμων ὁπισκόπου ὑπὸ τῷ Πάπα χειρολο- 37
 γεῖται, ἔτῃ δὲ ἀδελφότητι· Ἰακώβου ὑπὸ τῷ Πάπα κεχειροτονήθη, ἔτῃ τῷ 38
 τῷ διὰ δόξαν εὐλογον μὴ ἄλλον εἶναι, εἰ μὴ τὸν οὗ Πάπα χειρολογήσῃ. 39

ΚΕΦ. Ζ΄.

Κεῖνο δὲ πῶς ὑμᾶς ἀέληθεν, ὅπως περὶ τῆς νέας Ρώμης 40
 ὁπισκόπον δευτέρον τῇ τάξει ἀπὸ τῷ Πάπα οἱ κανόνες 41
 ὥριζαντο· ἔτω δὲ καὶ τῇ Ἀλεξανδρείᾳ δευτέρον αὐτῶν τῶν 42
 τῶν ἐθέσπισαν, καὶ καθεξῆς τῇ Ἀντιοχείᾳ μὲν τῇ Ἀλεξ- 43
 ανδρείᾳ, καὶ μὲν τὸν δεῖ τῇ Ἱεροσολύμων. εἰ τείνω τῇ 44
 νέας Ρώμης ὁπισκόπον ἀναγκαῖον ὑπὸ τῷ Πάπα χειρο- 45

λογεῖται διὰ τὸ δευτέραν μετ' ἐκεῖνον τάξιν ἐπέχειν καὶ καθεξῆς ἀνείη δέ- 46
 ον ὡς ἐκάστος τῶν πατριαρχῶν, τῷ περὶ τῶν ἀδελφῶν τῶν μετ' αὐτῶν τῶν χειροτονίας 47
 ἔχειν ἐπ' ἐξουσίας, ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον ἐθέποτ' ἔτι καὶ εἰς τὸ, καὶ μὴ ἐπὶ τῆς πατρια- 48
 ρχίας· σαφῆς τῇ εἰρημένων ἢ ἀναθεν κατὰ ἡσασα Συνήθεια. ἔκαστος γὰρ τῶν πα- 49
 τριαρχῶν ἐψηφίζετο μὲν ὑπὸ τῶν οὐκείων ὁπισκόπων· ἐχειροτονεῖτο δὲ ὑπὸ 50
 ἐνδὲς αὐτῶν. ὅπως καὶ μετὰ τὴν σήμερον ἔτω γίνεσθαι· οἷον ὁ μὲν ἡμέτερος πατριαρ- 51
 χης ὑπὸ τῶν μητροπολίτου Ἡρακλείας· ὁ δὲ Ἱεροσολύμων, ὑπὸ τῶν Καισαρείας· 52
 ὁμοίως καὶ οἱ λοιποὶ. 53

Αἰῖῖῖ.

ΚΕΦ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ΠΑΠΑ ΑΡΧΗΣ.

ἀξιῶν χειροτονίας, καθομολογῶν ὡς ἐκτίταίς αὐτῶν συνάπλων ταῖς γα-
 μεταῖς ἡμεῖς τῷ ἀρχαίῳ ἀκολουθοῦντες κανόνι τῷ ἀποστολικῆς ἀκριθείας
 καὶ τάξεως, τὰ τῶν ἱερῶν ἀνδρῶν καὶ νόμοις συνοικέσια καὶ ἀπὸ τῶν νῦν ἐρρωμένους
 ἐκλόμῃ, μηδαμῶς ἀντὶ τῶν περὶ γαμετῶν συνάφειαν διαλύοντες ἢ ἀποσε-
 ροῦντες αὐτοὺς τῆς πρὸς ἀλλήλους καὶ καρδίας καὶ προσήκοντα ὁμιλίας. ὁ δὲ
 πνιπτικός δὲ πέμψῃ φησὶν, Ἐπειδὴ μεμαθὴν καὶ τὸ ἐν τῇ Ῥωμαίων
 πόλει ἐν ταῖς ἀγίαις τῆς πααρακοῆς νηθείαις τοῖς ταύτης ἱεράρχαις
 νησεύοντες τῷ τῷ ἱεροδιδασκάλῳ ἐκκλησιαστικῷ ἀκολουθίαν ἐδόξε τῇ
 ἀγίᾳ Σύνοδῳ, ὥστε κρατεῖν καὶ ἐπὶ τῇ Ῥωμαίων ἐκκλησίᾳ ἀπαρασλεύ-
 τως τὸν κανόνα καὶ διαγορεύοντα, εἴ τις κληρικὸς εὐρεθείη τῇ ἀγίᾳ κυρια-
 κῇ νησεύων, ἢ τὸ ἱεραπν, πλὴν τῶν ἐνδὲ καὶ μόνον, καθαιρεῖσθαι εἰς
 λαϊκὸν, ἀφορίζεσθαι. ἐκ τούτων ἄρα τῶν κανόνων δὴλον, ὡς αἱ Σύνοδοι καὶ
 καὶ τῆς ἐκκλησίας τῆς Ῥώμης ἐνομοθέτω.

ΚΕΦ. ΙΔ.

Τις δὲ μόνος τῶν δυτικῶν ἐκκλησιῶν ὑπὸ τῶν Πάπα
 οἰκονομεῖται οἱ θεῖοι πατέρες διετάξαντο, καὶ ἡ λοι-
 πὴν ἄλλαν ὑπὸ ἄλλον ἀνάσσειν πατριάρχῳ, καὶ μὴ ἐξι-
 νῆναι τινὰ ἐπὶ τῷ ἐνορίᾳ τῷ μὴ αὐτῷ προσήκουσαν,
 πᾶσι καὶ λέγειν, τοσούτων κανόνων ταῦτα διοριζομέ-
 νων, πλὴν, καὶ ἄλλοις ἀφείας, ἀνάγνωθι καὶ ἔκ-
 τοιμον κανόνα τῆς πατρὸς συνοδῆς, καὶ τὸ διευτρίσον τῆς διδύκτας, καὶ τὸν ἐ-
 κκοσὸν ὁρίσαν τῆς τετάρτης, καὶ γνώση ἱερῶς ὁ νῦν εἶπον.

ΚΕΦ. ΙΕ.

Ἀλλ' ἡ μὲν ἐδὲ ἐφείτω τινὶ καὶ πατριαρχῶν ἢ καὶ μητρο-
 πολιτῶν, ἢ τῷ Πάπα δογματίζεσθαι, ἢ κανόν τι ποιῆν
 ἀντὶ τῆς ἱεράκης πάντων τῶν αὐτῶν. πολλῶν μὲν καὶ ἄλ-
 λων τούτων κελεύοντων κανόνων, ἰδίως δὲ τριακοῦς τε-
 τάρτε καὶ ἀποστόλων ὅς φησὶ Τὸς ἐπισκόποις ἐκάστῳ
 ἔθνεσι εἰδέναι χρὴ τὸ ἐν αὐτοῖς περὶ τὸν, καὶ ἡμεῖς αὐτῶν
 ὡς κεραλίω, καὶ μηδέν τι πράττειν περὶ τὸν ἀντὶ τῆς ἐκείνης ἱεράκης ἐκείνη
 δὲ μόνος πράττειν ἐκάστον, ὅσα τῇ αὐτῇ παροικίᾳ ὁπιδάλλει καὶ ταῖς αὐτῇ
 χώραις. ἀλλὰ μὴδ' ἐκείνῳ ἀντὶ πάντων ἱεράκης ποιείτω τι. ὅτι τὸ
 μόνος εἶναι, καὶ δοξασθῆναι ὁ θεὸς διὰ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

ὃς ἂν μὲν πρὶ τῶν προνομίων τῶν παλαιῶν Ῥώμης θεῶν
 διέδετο οἱ πατέρες ἄνω καὶ κάτω περὶ βάρβάρων, καὶ ἀσέβειαν
 τὴν ὅπως δέ ποτ' ἀνθιστάμενον κατατίνασκει· ἃ δ' οἱ αὐ-
 τοὶ περὶ τῆς ἰσολιμίας τῶν νέων Ῥώμης θρόνου, ἔχοντες
 ἀλλὰ καὶ πολλάκις ἐθέσπιαν, ἀντ' ἑαυτοῦ λογιζόμενοι.
 καὶ ὅτι μὲν τὸ Πάπαν πρῶτον εἶναι τῆς ἁλλων ἐδικαίω-
 σαν, ἐπιμελῶς ἐγνώσκει· ὅτι δ' ἡ νέος Ῥώμης ἐπίσκοπον τῆς ἰσων
 ἀξιώσεως ἐκείνων πρεσβείων, καὶ ὡς ἐκείνον ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς με-
 γαλιώδως πράγμασιν, ἐνομοθέτησαν, ἐκὼν ὡς ἀπὸ τῆς ἐκείνου καὶ ποῖα
 ταῦτα, ὡς πρὸς θεῷ, δικαιοσύνης ἐχόμενα· ἐγὼ μὲν οὐκ ἂν ποτε περὶ
 ὑμῶν ὁμολογῶμαι τι βλάβημον πρὸς αὐτοὺς· εἰ δ' τις, ὅτινι δή περὶ ὑ-
 μῶν βράχυνται καὶ μέλει, φιλαρχίαν κατηγορήσῃ, πλεονέκτης τοῦ
 καὶ ὑπερηφάνος ἀποκαλῶν, πῶς δὲ περὶ τῶν ἀπολογησέμε-
 νων τῶν Πάπας ἔτε τῆς τῆς πατριαρχῶν χειροτονίας τὸ κύριον
 ἔχει, ἔτε ἔξ ἐν αὐτῷ ἀπὸ τῆς πάντων γνώμης πῶς καὶ δόγμα-
 τίζουσιν· καὶ τὸ ἡμέτερον πατριαρχίᾳ τῆς αὐτῆς ἀξιώσεως πρεσβείων, καὶ
 ὡς ἐκείνον ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς μεγαλιώδως πράγμασιν οἱ θεῶ-
 οι νόμοι διακελεύονται· πῶς ἡμᾶς ὑπακούειν καὶ πείθεσθαι τοῖς
 Πάπα ἀναγκάζετε, ὡς ὑπὸ τῆς ἀγιωτάτων ἡμῶν πατριαρχῶν ποιμαί-
 νοντες νόμῳ; εἴτα πῶς αὐτῷ πείθεσθαι ὑμῶν κελεύεις, ἀκίνητα φυ-
 λάττοντες τὰ τῆς θείων πατέρων ὄρα, καὶ μηδὲν τῆς θείων δόγματων
 ἀπαρκελεύοντες ἢ τοῦ ἀντίον; ἀλλὰ μηδέποτε ἡμῶν εἰς το-
 σῆτον ἐληλακέναι μανίας, ὡς ὁρῶμεν ὄντα καὶ πανταχῶς τῆς πατέ-
 ρων σοιχοῦντα, ἀποσερῆσαι αὐτὴν τῆς τιμῆς, ὡς οἱ πατέρες αὐτῷ δεδω-
 χασιν. εἰ δ' ἡ τῆς θείων ἀρετῆς ἐς τὸ νόμον καὶ τὸ δόγμα· πῶς ἡ-
 μῶν ἡγήσεται εἰ μὴ καὶ ἡμεῖς σὺν ὑμῖν ἀπολλύμεθα; εἰ δ' καὶ αἰρετικὸν ὄν-
 τα καὶ ἀρετῆς ἀπομαρτυροῦντες ἔβην κωλύειν φάτε καὶ ἔγω διαλόχον εἶναι τῶν
 Πέτρου, καὶ τὰς κλεῖς τῆς τῆς ὑρανῶν βασιλείας ἔχειν, ἐκ ἀντιλέγουμαι.
 διάλοχος μὲν εἶναι, ἀλλ' ὡς νόσος ὑγείας, καὶ ζάλη γαλήνης, καὶ σκότος
 φωτός. κλεῖς δ' ἡ τῆς ὑρανῶν βασιλείας ἔχει, ὡς τὰς ἀνοίξας, ἀλλὰ
 τὰς κλείσας καὶ μηδὲν εἰσεῖναι ἀρετῆς αὐτοῦ ἐπομένον.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ΠΑΠΑ ΑΡΧΗΣ

ΚΕΦ. 15.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ. ΑΛΛ' αδιώατον ἡ Πάπ' ἀναίρε-
τικὸν εἶναι. ΒΑΡΛΑΑΜ. τί φης ἄνθρωπε; νεκρὸν
βλέπω, καὶ λέγεις μοι ὅτι αδιώατον ἀποθανεῖν;
ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ. ἀλλὰ πατριάρχαι καὶ πολλοὶ
ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις αἱρετικοὶ ἐγένοντο, Πάπας ὅ-
ς ἐστις. ΒΑΡΛΑΑΜ. ἐκούω λεγέτωσαν καὶ οἱ πρε-
σβυτέρους.

Μακεδόνιον ὅτι ἐπειδὴ πρὸ αὐτοῦ ἐπίσκοπος τις Κωνσταντινουπόλεως αἱ-
ρετικὸς ἐκ ἐγένετο, ὅς αὐτὸς ἄρα. ἢ μᾶλλον, ἵνα οἰκειότερον χρήσωμαι
παρδείγματι, εἴ τις ὑπὲρ τῆς ἀκολάσεως ἐκείνου γυναικὸς τῆς ἡγουμένης Πάπας
ἀπολογεῖται ἐθέλοι λεγέτω, ὅτι ἐπειδὴ ἡ πρὸ αὐτῆς ἐδίδετο γυνὴ αὐ-
τῷ, ὅς αὐτὴ ἄρα. καὶ πῶς ταῦτα Σόφρονος λογισμοί;

ΚΕΦ. 16.

ΠΕΙΘΕΙΣ ἐκκλησίαν Ῥωμαϊκὴν καὶ πῖσιν Ῥω-
μαϊκὴν καὶ αὐτοὺς πιστεύειν ὁμολογεῖτε, καὶ τοὺς
ἄλλους ὅτω πιστεύειν ἀναγκάζετε, λέει καὶ πε-
ρὶ τῶν διαλαθεῖν. Διαφέρει παρὰ τοῖς ἀ-
γίοις πατέρας ἡμῶν, ἐκκλησίαν Ῥωμαϊκὴν
εἰπεῖν, καὶ καθολικὴν ἐκκλησίαν, καθολικὴν
καὶ ἐκκλησίαν λέγοντες, τὸ σύστημα νοῦς
ἡ ἀπανταχὲς τῆς οἰκουμένης ὁρθόδοξων
Χριστιανῶν, τὰ ἀκίνητα καὶ ἀσάλατα τὰ ἐν-
σεβείας δόγματα διατηρουμένων.

Ῥωμαϊκὴν ἢ ἐκκλησίαν ὅταν εἴπωσι,
πρὸς ἀντιδιαστολὴν ἡ ἄλλων καὶ τῶν οἰκουμένων μερικῶν ἐκκλησιῶν τοῦ-
το λέγουσι, καθάπερ ὁ εἰκοστὸς τέταρτος κανὼν τῆς Καρδαγίνης Συνο-
δου, ὅτω λέγων. Ἦρσαν ὥστε περὶ τῆς διχονοίας τῆς Ῥωμαϊκῆς καὶ Ἀλεξ-
ανδρινῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸ ἁγιάτατον Πάπαν Ἰννοκέντιον γραφεῖναι, ὅ-
πως ἐκάτερα ἐκκλησία πρὸς ἀλλήλας εἰρήνην φυλάξουσιν, ἣν ὁ κύριος
παρεγγέλλει. ὁ δὲ ἀντὶ τῆς εἰπεῖν καθολικὴν ἐκκλησί-
αν, Ῥωμαϊκὴν ποτὲ εἶπεν. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον, καὶ πῖσιν καθολι-
κὴν ὅταν λέωσι, ταύτῃ νοῦσιν, ἣν ἅπαντες οἱ ὁρθόδοξοι Χριστιανοὶ ὁμο-
λογοῦσιν, ὅτι περὶ αὐτῶν τυγχάνοιεν. πῖσιν ἢ Ῥωμαϊκὴν τὴν τῶν Χριστιανῶν πί-
στιν.

εἰν, ὅδεῖς ἔμεινεν, εἰπὼν. ἐνομοθέτησεν ὁ θεὸς ἡμῶν τὴν ἐκ-
κλησίαν ἁλὲν εἰς καθολικὴν ἢ κοινὴν, καὶ πᾶσιν καὶ ἐκκλησίαν ἡμᾶς πιστεύ-
ειν. ὡς πᾶσιν καὶ ὁμολοσίαν καὶ φυλάξασθαι, καὶ εἰς τέλος. θεὸς φρουροῦν τὴν
ἡμᾶς φυλάξασθαι, ἢ πᾶσι μάρτυς τυράννῳ ποτὲ παρὰ τὸν νόμον, ἢ αἰρετικῶς
ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτῶν ὅπως ῥέφον, ἐν τῇ τῆς πίστεως ὁμολογίᾳ εἰπέ τι τοιοῦ-
τον, ὅτι Πιστεύω εἰς Ῥωμαϊκὴν ἢ πᾶσιν ἢ ἐκκλησίαν, τῆς ὁποίας αὐτῷ ὁμο-
λογίαν ἀπέθηκε ποτέ τινα, τῷ ἡμετέραν ἀνατινέμενην γένεσιν ἐβίβησεν, ὅ-
που ἡμᾶς δίκαιον εἰς Ῥωμαϊκὴν ἐκκλησίαν φάναι πιστεύειν, ὅθ' ὑμᾶς εἰς
καθολικὴν. ἡμᾶς μὲν γὰρ ὅτι τοῖς τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἐμμένοντες νό-
μοις, καὶ ὡς καὶ ὁλοκληροῦσιν τὰς ἐκείνης ἐκκλησίας φυλάττοντες, ἀναγκα-
στῶς αὐτῶν πιστεύειν ὁμολογεῖν, καὶ τὰ δόγματα διατηροῦντες τυ-
χάνομεν. ὑμεῖς δὲ οἱ τὰς τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἐκκλησίας ἀπετήσαν-
τες, καὶ ταύτας εἰς ἑνὲν θέλω, ἕνα τινὰ καὶ ἀλλότρια ἀντισταγάντε δόγ-
ματα. πῶς ἂν εἴητε δίκαιοι ὡς ἡμετέρας ἐκκλησίας, εἰς ταύτῃ αὐθις
πιστεύειν ὁμολογεῖν; ἀναγκαῖον ἄρα πρὸς ἀντιδιαβολῶν ταύτης ἢ Ῥω-
μαϊκῆς ἐκκλησίας πρὸς ἄλλαν, ὅπως γὰρ ἂν δεικνύοιτε θανερώς, τῆς καθο-
λικῆς παντὶ πασιν ἐκκλησίᾳ ἐκπεπλωμένην. τὰ μὲν γὰρ κοινῇ ἀπάσῃ τῇ τῆς
θεοῦ ἐκκλησίᾳ ἐνομοθετηθέντα ὑπὸ τοῦ ἁγίου θεῶν ἀποστόλων καὶ ἁγίων πα-
τέρων ἡμῶν, ἀρχιεπισκόπων, καὶ ὑπὸ τῆς ὁμοθυμαδὸν ἐκκλησίας ἐκκλησίας, φυλάττειν
ὁμολογεῖται. ἂν ὅτις ὑμᾶς ἐρηται, πῶς ἢ δεῖνα ἢ ἢ δεῖνα παρὰ τὸν νό-
μον, ὅτι τῷ ἐκκλησίαν ἐνδύς, ὡς ἐπ' ἀκρόπολιν τινὰ, καταφεύγει. ὁμοίον
τι τοῖς τυράννοις ποιοῦντες, οἱ λόγοι περὶ τῆς ἀποστολῆς καὶ μαρτυρίας,
ἀρᾶν εἰς αὐτὸν διὰ τῆς ἐκκλησίας ἐκ ὅκνου τὰ χεῖρῶν. ταῦτα μὲν αἴτις.

ΚΕΦ. ΙΣ'.

Εἰ δὲ με ἀνακεφαλαιωσάμενον τὰ διὰ πλειόνων διδου-
μένα, τέλος ὅπως δεῖναί τινι λόγῳ, πρὸς τὸν μὲν οὖν ἀπέ-
δειξα ὅτι ἕκαστος ἁγίων ἀποστόλων καθολικὸς ποι-
μὴν καὶ διδασκαλὸς τῆς οἰκουμένης ἀπάσης ἀμέσως
ὑπὸ τῆς δεσποτικῆς Χριστοῦ πρεσβυτέρου, δεύτρου, ὅτι ὁ μα-
κάριος Κλήμης ἐκ τῆς οἰκουμένης ὁπίσκοπος, ἀλλ' ἐ-
πίσκοπος τῆς Ῥώμης, ὡς περ ἄλλος ὑπὸ τῆς κορυφαίας κεχειροτονηθείη, καὶ ὅτι πρὸς
τὸν ἕκαστος ὁ Ῥώμης ὡς θρόνον, ὑπὸ τοῦ ἁγίου ἀπὸ τῶν πατέρων ἡμῶν καὶ ἁγίων
ἐκκλησιαστικῶν βασιλέων νομοθεσίας πρὸς τὸν ἐκκλησίαν. τρίτον, ὅτι καὶ τὸ
νόμος Ῥώμης θρόνον καὶ ὡς ἐκείνον ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς μετὰ τὴν ἐ-
πίσκοπον.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ΠΑΠΑ ΑΡΧΗΣ.

Θέσπισαν πράγμασι. τέταρτον ὅτι ὅτι νόμος τις κελεύει, ὅτι σωήθεια κα-
κράτηκε πρὸς πάριάρχας ὑπὸ τῆς Πάπα χειροτονείας, καὶ μὴ ὅτι ἐγνώετο.
πέμπτον ὅτι ἐκ ἐξῆρχεν ὁ Πάπας τῶν σωόδων, ἀλλ' αἱ σωόδοι καὶ τῇ ᾧ
αὐτὴ ἐκκλησίᾳ ἐνομοθέτουσιν. ἕκτον, ὅτι διεκρίθη ὑπὸ τῆς θείων πατέρων
ἡμῶν τίνες τῆς καὶ τῶν οἰκουμενικῶν ἐκκλησιῶν ὑποκείσθαι δεῖ τῶν Πάπα, καὶ
τίνες ἐκαστὸν τῶν λοιπῶν πατριαρχῶν. ἑβδόμον, ὅτι ἐκ ἐξέσι τινὶ τῶν πα-
τριαρχῶν ἢ τῶν Πάπα περιτλόν τι δογματίζειν ἀνὰ τῆς πάντων γνώμης. ὅ-
σον ὅτι ἐμμένοντι μὲν τῶν Πάπα τοῖς τῆς πατέρων δόγμασι καὶ ἀπονέ-
μειν αὐτῶν τοσαύτῃ τιμῇ, ὅσῃ οἱ κανόνες διορίζονται. δίκαιον γὰρ μὴ ἐμ-
μένοντα, φεύγειν αὐτῶν ὡς λύκον καὶ λυμεῶνα τῆς ἐκκλησίας. ἐννάτον, ὅτι εἰς
τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν καὶ πίσιν πιστεύειν δεῖ τὸν Χριστιανὸν, καὶ ἐκ εἰς
μερικὴν. ὅτι γὰρ ἐξ ἀρχῆς νενομοθέτητο. δέκατον, ὅτι πᾶσιν ὅτι μέρος
ἀποκεκομμένον τῆς ὁλότητος τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἐστὶ καὶ νεκρωμέ-
νον οἱ τὰς τῆς αἰώνων ἀποστόλων καὶ τῆς θείων πατέρων ἡμῶν ἀδετήσαντες
ᾧ θεῷ λόγῳ, καὶ εἰς μερικὴν ἐκκλησίαν καὶ πίσιν πιστεύειν ὁμολογοῦντες.
οἱς ὅτι ἐδὲν ἐδέπω τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν ᾧ θεῷ λόγῳ νερόμισαι πρὸς τι-
μώτερον, ὅτι οἱ δὴ πρὸς τὸ ὑγιαῖνον ὑπάρχουσι μέρος, οἱς καὶ μόνοις εἰκὸς εἰς
ἐκκλησίαν καθολικὴν φάναι πιστεύειν. ταῦτα μὲν οὖν ἐγὼ δίκαιον ἐκρίνα
πρὸς τὸ σὺν ἀγάπῃ πέμψαι, πανταχοῦ τῆς ἀληθείας φροντίσαι, καὶ μη-
δὲν κατὰ πάθος εἰρηκᾶς. σὺ ὅτι ταῦτα διεξάμφορος καὶ ἀναγνὼς, εἴ τι ἄν ἁοί-
ης ἀντεπεῖν ἢ πᾶσιν ἢ τισὶν ἢ ἐνὶ γὰρ αὐτῶν· ἐχέτω τὸ πρὸς τὸν ὁ σὸς λόγος
ὅξων ἐπαμὼν ἀρχῶν, καὶ μακροθύμως ἀκυσόμαδά σε.

Τέλος.

BARLAAMI DE PAPAE PRINCE

patru libellus.

CAP. I.

VI scientiarum, Franciscæ, cognitione pollent; cum illis solis hominibus scientiæ gnarum de quavis quæstione, quæ quidem scientiæ ipsius propria sit, disserere posse, aiunt; qui scientiæ illius obseruant principia: quæ si quis tollat; cum illo, nullo modo posse disputari. Id quod ego in ecclesiasticis quoque vsuuenire rebus, videor animaduertere. Nam qui eisdem principiis vtuntur; de quavis proposita quæstione cum iis demum potest disceptari. contrà verò, cū illis, quibus eadē in confesso non sunt principia, nulla omnino institui potest disputatio. Necesse ergo est, siquidē de rebus controuersis verba facturi simus; eadem admittere principia atq; concedere: alioquin vterq; nostrū conticescat. Sed enim quia tu rectē profiteris; te, & principia, & ea quæ è principiis ritè demonstrata fuerint, obseruaturū; ac dissentientia minimè admissurū: mei ratus sum officii esse, vt fraterne tecum atq; amicè, ex eisdē principiis progressus, de rebus inter nos controuersis disseram. Interea Dei optimi maximi benignitatem supplex oro, vt mentē vtriusq; nostrū illustrare velit; mihiq; veritati consentanea dicere cōcedat; ac tibi rectē & incorrupte de eisdē iudicare. Tua est etiā a me rogāda caritas, vt, vbi aliq; in iis quæ à me dicuntur, quæ tibi minùs arrideāt, offenderis, patiēter primū id tantisper legas; donec sensum dicti atq; sententiā fueris affecutus: de inde, ad principia inter virosq; posita & cōcessa, reducas; a quibus siquidē dissentire videris, vel repugnare, redarguere ne dubites; haud ingrata futura est reprehensio nobis. Etenim a fratre & amico redargui multò satius est; quā alteri cuiuspiā audire blauditias. Verū enim uero principiorū tibi memoriā refricare, alienū nequaquā arbitror. Sunt autē hæc. Quatuor Euāgelia, Apostolorū scripta; Epistolę vniuersales & particulares; A etiam Apostolorum,

lorum; Ioannis Theologi Apocalypsis: Apostolorū; sanctorum item Patrū, qui in septem illis sacris oecumenicis Synodis conuenere, Canones. Atq; hæc quidem principia sunt. E quibus, tum alios redarguere, minimè ambigam; tum redargui me, facile patiar.

CAP. 2.

Isputationem autem sic exordior. Tu affirmas, Dominum nostrum Iesum Christum B. Petro Ecclesiam suam tradidisse; communemq; eum pastorem eiusdem ac doctorem instituisse: Romanumq; Episcopum, utpote huius successorē, debere omnibus imperare, præesse omnibus, ut qui in omnes potestatem obtineat: ipsiq; licere pro amplitudine potestatis suæ, quidquid libuerit decernere; nec fas esse cuiquam illius contradicere placitis: sed omnes omninò teneri ad decreta ipsius, ceu Dei eloquia, sine vltiore disquisitione, amplexanda. Ego verò B. quidem Petrum totius Ecclesiæ pastore ac doctorem fuisse vniuersalem; verissimum agnosco. Atqui non ille solus fuit: sed eadem cum illo sorte æqualiq; honore, duodecim Apostolorum vnusquisq; Nam sic se res habet.^a Petro clauēs regni cælorum Christus se daturum pollicitus est, quas nihil planè aliud esse, quàm ligandi ac soluendi potestatem, verbis sequentibus aperte declarauit. Verùm istam utiq; potestatem à Domino reliquis quoq; Apostolis datam, constat.^b Quidquid enim ligaueritis, inquit, in hac terra; ligatū erit & in ipsis cælis; & quidquid solueritis in hac terra; in ipsis quoq; cælis solutum erit. Item,^c Accipitote Spiritum Sanctum: quorum peccata dimiseritis, dimittuntur ipsis: quorum detinueritis, detenta sunt. Sed & sacrosanctum illud diuinissimumq; sacrificium, nequaquam soli Petro, sed omnibus peræquè peragere mandauit. Ait enim,^d Hoc facitote in mei recordatione m. Tametsi autem soli Petro dictum fuit; ^e Pasce oues meas: dicti tamen

^a Matth. 16.

18.

^b Matth. 18.

18.

^c Joann. 20.

23.

^d Matth. 22.

19.

^e Joann. 21.

17.

de Papa principatu.

tamen illius vis, ad reliquos pariter spectat: prout ex rebus ipsis liquidò patet. Quid enim, quæso, fecit Petrus, quod idem reliqui similiter non fecere? annon post Spiritus Sancti descensum, aliam alius orbis terrarum partem sortitus, errantes docuit, tenebrisq; obcæcatos illustrauit? nonne ecclesias constituit? nonne presbyteros creauit? nonne Episcopos? nonne Diaconos? ecquando horum quispiam ista Petri hortatu peregit? nonne vnusquisq; eorum eadem à Domino Christo potestate accepta in quacunq; tandem orbis regione versabatur, docebat; eademq; exercebat ibidem quæ & B. Petrus in quibus locis predicabat? Porro si nostræ conuenit pietati non tam ad verborum diuersitatem, quàm ad naturæ rerum cognitionem attendere; quid tibi, quæso, videatur illud innuere, ^{Act. 1. 8.} Accipietis virtutē ex alto, superveniēte super vos Spiritu Sancto; eritisq; mihi testes tum Hierosolymis, tum in Iudæa tota, ac Samaria, atq; ad extremos vsq; fines terræ; quod omnibus plurali numero est enunciatum? Item illud, ^{Mat. 28. 19.} Proficiscimini in omnes gentes, & prædicite Euangelium meum vniuersæ creaturæ: baptizantes illos in nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti: docentes eos ea omnia obseruare quæ vobis præcepi? quid? nonne verbis istis omnes, orbis vniuersi pastores ac doctores creauit? Itaq; nemo eorum huius vel illius ciuitatis regionisue Episcopus nuncupatus est: sed eandem vbiq; locorum habuit potestatem. Ipsorum verò successores, quos ordinarant, alium alii ciuitati ac regioni; particularis iam pastor quisq; cognitus est. Sed enim, si hæc ita se habēt, quī sit vt B. Petr⁹ Apostolorū princeps, primariūq; sedis appelletur? Attēde paulisper, huiusq; dubitationis solutionē afferemus; argumentis non ē proprio cerebro depromptis, sed ē diuinis eloquiis. Neq; enim nos vniquam de mysteriis nobis cōmendatis ex humano ingenio dicere aliquid conabimur; sed neq; alios, qui imperitē & audacter id tentauerint, feremus; aut profanis illorum clamoribus aures præbebitimus. Animaduerto equidem, ^{Act. 1. 15.} Petrum ipsum, cum opus foret, aliquem ad supplendum numerum Duodecim Apostolorum surrogari; surgere, qui primus verba faciat. Similiter etiam ^{Act. 2. 14.} à descensu Spiritus Sancti, reperias, vbi primas docendi partes obeat. Illius proinde
C
præroga-

prærogatiua hæc est: alios primo loco dicendi honorem ipsi deferre. Quod si summorum ecclesiasticarum dignitatum partitione facta; aliam Petro datam fuisse dixeris, reliquis aliam irati-
 ombus omisissis, e verbo Dei nobis illud demonstra; passimq; vltis accipiemus. Nam ego sane non reperio, vnde hoc discrimē quis coniciat: cum neq; ex Domini sermonibus ad illos habitis; neq; ex iis quæ ipsi postea factitarunt, illud queat elici. Verum tu ita mihi videris his in rebus affectus, perinde ac si Petrus solus ab ipso Christo: reliqui vero Apostoli à Petro fuissent instituti, ac propterea omnes mortales Papæ cogis potestati obtemperare; nec permittis cuiquam illius imperiū detrectare: ordinationeq; omnem, quam ille non sanxerit, irritam ducis: quasi necesse omnino sit, aut omnem omnino ab illo pendere; aut certe quæ nō sit, cassam nullamq; censendam. Sed de ordinatione postea. Nunc autem conclusis iis, quæ fusiis a nobis sunt demonstrata: omnes quidem Apostolos, quod ad Ecclesiam attinet, pari eodemq; planē fuisse honore; sacri autem illorum duodenarii numeri principem B. Petrum fuisse asseueramus. hac scilicet in re ceteris superior, quod aliis presentibus, primas ipse docendi partes obiecit, ac fortasse etiam primo loco sederit.

CAP. 3.

Mnes igitur omnino, vti dictum est, sermonis discipuli, pastores doctoresq; orbis terrarum exstiterunt: particulares autē pastores, quos Episcopos appellauere, alium alius ciuitatis constituerunt, aut regionis. Verbi gratia, Athenarū Dionysius, Timotheus Ephesi, Titus Creta, alius alius loci pastor ab Apostolis constitutus est. similiterq; S. Clemens Episcopus Romæ à Petro est ordinatus: qui soli sacrosanctæ Dei Ecclesiæ quæ erat Romæ, præesset, eandemq; moderaretur. Verum enimvero postea, cum Dei providentia, nris imperiis ad nostros peruenisset, pussimorum Regum, sanctorumq; Patrum nostrorum

tum decretis vt Romana sedes prima esset, ideo sancitum est; quod vrbs illa rerū potiretur; ecclesiāq; orbis terrarū, vniū imperio subiici, videretur consentaneum; cum antea Romanus Episcopus; vt nec ceterorum quisquam, nec primus esset, nec potissimus. Quod si tu demonstrare potes, S. Clementem, nō Romæ solum, sed vniuersę etiam ecclesię Dei pastorem fuisse a Petro constitutum; nec illis modo Episcopis, quos ceteri, Apostoli creauerant, debere imperare; verum iis etiā ipsis, quos primarius ille Apostolus in aliis ciuitatibus ordinauerat: ex iis, quę dixim⁹ principiis, firma solidaq; argumenta contexit, libenter acquiescemus. Sin tu tale nihil demonstrare poteris: nobis autem nihil facilius fuerit, quā aduersariā sententiā rationibus cōmunire firmissimis: aut cedere, quā lo, veritati; aut ab iniusta saltē cōtentione desistere. Quis enim vinqū aut Petrū Romę Episcopū dixit; aut Clementem, primariū? Cūq; multi in multis aliis ciuitatibus Episcopi à primario Petro fuerint creati: quēā lex solū iubet inter ceteros Romanū Episcopū, huius successorē appellari, ac reliquis imperare? Et quid obstat, quo minus Alexandrię Episcopus Petri successor habeatur, primasq; in omnes obtineat? Namq; vt Clemens Romę, ita Marcus Euangelista Episcopus Alexandrię factus est. FRANCISCVS. Atqui Apostolus Romæ vitā diuinitus finiuit. necesse ergo est, Episcopū Romanū, locū illius tenere. BABLAAMVS. Ergo, quandoquidē Dominus noster Iesus Christus, mortem Hierosolymis nostrā causa obit: Hierosolymorum Episcopus, vtpote qui primariū nostri Pontificis locū teneat; omnibus prærit. Et quidem tanto maior Romano Episcopo, quanto Christus Petro. Præterea, quā absurdū illud est, & a ratione abhorrens; ceterorum in quidem Apostolorum vnumquemq; communem pastorem ac doctorem orbis terrarum, perinde atq; Petrum, fuisse: eorū autē neminem, præter solum Petrum, successorem reliquisse? Quod si quis ceterorum Apostolorū, successores voluit relinquere vel Episcopos ab ipsis constitutos, vel earum Ecclesiarum moderatores, in quibus vnusquisq; vitam finiit, aut ad Deum migravit: qua ratione, omnes a Papa creari iubes? numquid enim dicere potes, ipsos a S. Petro Apostolos fuisse constitutos? Id, si ve-

• Dionys.
ep. 8.

rum non est: qui fit ut illorum successores, a Petri, uti tu appellas, successore ordinari oportere contendas? At qui verò reliquos quoque Apostolos, successores reliquisse, in quibus nullus, aut primus, aut postremus fuerit; sed omnes aequales eiusdemque plane ordinis; si nude asseuerarem, minus fortasse credendum mihi existimares: ceterum testem omni exceptione maiorem producenti, nullo modo refragari potes. Sanctus is est & diuinus ille Dionysius Areopagita, in ea quam ad Demophilum monachum epistola scripsit his verbis, ^a Tu igitur cupiditati, iracundiae, ac rationi; prout par est moderare: ubi verò sancti ministri; ^a his sacerdotes; pontifices sacerdotibus; pontificibus. Apostoli, ^a Apostolorumque successores: quorum si quis in aliqua officii parte deliquerit, a sanctis eiusdem ordinis corrigi potest. Hic igitur aequalis Apostolorum, qui res temporis illius probè norat. Apostolorum successores, ordine pares fuisse pronunciat. contra verò tu omnes Papæ imperio subici iubes: qui in alios quidem animaduertat; ipse autem à nemine prorsus; quidquid egerit ac decreuerit, caltigetur.

CAP. 4.

^b Coll. 1 x. iii.
xiii. c. 2.

C Romanam sane sedem multis postea sæculis, sanctorum Patrum, piissimorumque Imperatorum beneficio, primas fuisse nactam; vel ex eorum ipsorum sanctionibus, hac de re editis, liquido constare potest. Nam si Episcopus Romanus antea primus fuisset, orbisque terrarum pastor, a S. Petro constitutus: nunquam proculdubio diuinissimi illi Imperatores, Constantinus atque Iustinianus; ut de re sui iuris sic promulgassent sanctione, ^b Decernimus ut Romanus Episcopus, primus omnium sacerdotum sit. Idque adeo primum, quia nulla fuisset opus lege: deinde, impietate sese obstringere videri possent, si Petri potestatem ac iurisdictionem sibi arrogaret, quodque tot ille antea sæculis sanxerat, id ipsi decernere præsumerent superciliose.

CAP. 5.

CAP. 5.

T vero, vt ad postremam huius nostræ disputa-
tionis demonstrationem deueniam; cui nemo,
qui quidem sacrosanctos Canones admittit, po-
test refragari; Quartæ Synodi vicesimus octa-
vus canon sic habet: Sanctorum Patrum defi-
nitionibus vbiq; insistentes; & modo recitatū ^{18.} *Syn. Chal. c.*

canonem sanctissimorum centum quinquaginta Episcoporum,
agnoscentes: de sanctissimæ Ecclesiæ Constantinopolis nouæ
Romæ prærogatiuis, nos quoq; eadem definimus atq; decerni-
mus. Etenim sedi veteris Romæ, propter vrbs illius imperium,
Patres merito primas detulêre. Quinetiam eodem sibi propo-
sito scopo ceterum illi & quinquaginta Episcopi Deo carissimi,
eadem priuilegia ac prærogatiuas in sanctissimam nouæ Romæ
sedem contulere. consentaneum rati, vt vrbs, Imperatoria ma-
iestate & Senatu ornata; eisdemq; cum vetere impetratrice
ma priuilegiis decorata: in ecclesiasticis itidem, vt illa, rebus,
summam auctoritatem amplissimamq; potestatem, vtpote illi
secunda, adipisceretur. Satis ergo aperte ac perspicue hic canon
declarat, & cuius beneficio Romana sedes prima euaserit; &
causam aperit, qua ad id fuere impuls: Patres videlicet aucto-
res extitisse eoq; adductos, quod rerum vrbs illa potiretur.

CAP. 6.

Am vero prærogatiuarum amplissimæ
huiusce vrbs sedis, cum secundæ Syno-
di canon tertius his verbis meminit;
Verum Constantinopolitanum Episcopum post Romanum Episcopum, ho-
noris prærogatiuas obtinere: tum trice-
simus sextus Sexte; Renouatis Centū
quinquaginta sanctorum Patrum, in
hac diuinitus custodita ac regia vrbe co ^{36.} *4. Syn. Const. c. 3. Syn. Const. in Trullo. c.*

actorum; item sexcentorum triginta Chalcedone cōgregato-
rum

num, decretis: sancimus, ut sedes, Constantinopolitana, eisdē cum
 veteris Romę sede fruatur privilegiis: in rebusq; , ut illa, ecclesia-
 sticis, amplissimā dignitatē summāq; potestātē obtineat, ut quę
 illi secunda sit. cui proxima, Alexandrinę magnificentissimę
 vrbis sedes numerator: tum Antiochena; postremō Hierosoly-
 mitana. Porro CXXXI Nouella Iustiniani, piissimi Impe-
 ratoris, hæc habet verba: Sancimus ut sanctissimus veteris Ro-
 mę Papa, omnium sacerdotum primus sit: beatissimus autem
 Constantinopolis, nouę Romę, archiepiscopus, secundo quidē
 post sanctissimam veteris Romę sedem ordine sit: sed ceteris
 omnibus anteponitor. Quapropter dignitate quidē parē esse de-
 creuerunt, in rebusq; ecclesiasticis, perinde atq; illū, summa e-
 minere potestātē: sed ordine secundū. Neq; tamen ita secundū,
 ut ab illo crearetur: quandoquidē nec hic nec alius quisquā Pa-
 triarcharū a Papa ordinabatur. Etenim leges sanxerunt, ut ordi-
 nationis Episcoporū summa plenaq; auctoritas penes singulos
 Metropolitans esset: isti autē a Patriarchis cōstituerētur; illo ni-
 mirum cui sedes vnaquęque subiiciebatur. Patriarchas vero a
 Papa ordinari; nulla lex iussit. Mihi si minus credis, tu saltē ipse
 sacrosantos Canones tū diuinorū Apostolorū, tū sacrarum e-
 tiā septem œcumenicarū synodorū in manus sume, diligenterq;
 perlege. quod si vllū vspiā canonē repperis, qui Patriarcharū
 ordinandorū summā auctoritatem Papę tribuat: indica modo
 nobis illū; vicerisq; ilico. Sin hoc nunquā reperire poteris: qua
 tādē necessitate cogimur ut ea quę tu e proprio sensu depro-
 mis admittamus? Præterea, Hierosolymitani Episcopi qua rati-
 one debent a Papa ordinari? neq; enim aut Dei frater Iacobus
 a Petro ordinatus est: aut huius successorem, par fuit, neminem
 fuisse; nisi Papa illum creasset.

CAP. 7.

Illud autē mirū est vos latere, canones sanxisse,
 ut, quēadmodū nouę Romę Episcopus a Papa
 secūdus ordine est; ita planē Alexandrinus, huic
 secūdus: deinde Alexandrino proximus Antio-
 chenus, Hierosolymitanus deniq; Antiochena.
 Quod si igitur nouę Romę Episcopum idco a
 Papa

Papa constitui necesse fit, quod secundū ab illo gradū obtineat, vnumquēq; profectō Patriarcharū par est deinceps primum secundarii ordinationis ius penes se habere. Atqui hoc nunquam ita facilitatum est; nec etiamnum fit. Id quod vetere consuetudine confirmari potest. Patriarcharū enim quisq; a propriis quidem Episcopis designabatur; ab eorum autem vno creabatur; prout in hodiernum vsq; diem ritē obseruari solet. verbi causa, noster Patriarcha a metropolita Heracleæ; Hierosolymorum Patriarcha, a metropolita Cæsareæ. similiter & reliqui.

CAP. 8.

Ac nobis sanē quidem æquum videtur; (neq; vos illud infitiabimini, quandoquidem pacem nobis Christus sublata inimicitia conciliauit) vt, quam rationem ad Patriarchas Papam habuit, cum vniti fueramus, eandem iam habeat. Quod si igitur tum nemo Patriarcha Patriarcha creabat; neq; moris erat vt a Papa ordinarentur Patriarchæ: quo ore id quod nunquam habuistis, nunc vt inuiolatum exigitis? Quocirca nec legibus est consentaneum, nec consonum rationi, nec consuetudini congruum, vt Patriarchæ a Papa constituantur.

CAP. 9.

Vo modo ergo ceterorum Papa princeps est, si quidem eos nō ordinat? quo modo item B. Petrus, cuius successorē Papam esse contendis, princeps Apostolorum censebitur, si eos ipse non ordinarit? Euolutis igitur canonibus, ego hanc tū Papæ prærogatiuā præ aliis fuisse reperiō; vt primo sederet loco, primusq; frater appellaretur; atq; adeo in mysticis diuinæ liturgiæ precibus prima illius mentio fieret. tu siquid amplius dicere habeas; e sacris canonibus id demonstra; minimeq; refragabimur. Sed enim id quod nulla vquam œcumenica synodus de Romana sede statuit; quartæ synodi decimus septimus canon nouæ Romæ sedi adiudicauit;

• Syn. Chal.
c. 17.

• Ut in vnaquaq; nimirum præfectura si quis Episcopus iniuria aliqua a metropolita fuisset affectus; apud exarchū dioeceseos; aut apud sedem Constantinopolitanam iure experiretur.

CAP. IO.

• Syn. Const.
in Trullo. ca.
13.

NEq; vero, vt quis opinari posset, Papa oecumenicis conciliis præerat, ipse leges dictabat: quinimo & ipsemet, & ipsius ecclesia, totius Concilii pars erat: Concilium autem ipsum, quemadmodum aliis Ecclesiis, ita plane & Romanæ Ecclesiæ leges dabat. Ait enim, Quia in Romana ecclesia canonis loco traditum dignouimus, vt qui Diaconi aut Presbyteri ordinandi sint, cum vxoribus se in posterum remittimus habituros profiteantur: nos, veterem canonem Apostolicæ accurationis & ordinis sequentes; legitima sacrorum virorum cum vxoribus consortia deinceps rata esse volumus: ita vt coniugii vinculum cum vxore, nullo modo tollatur; aut mutua suo tempore locietas eis denegetur. Quinquagesimus autem quintus canon sic habet; Quandoquidem in Romana Ecclesia, sanctorum quadragesimæ ieiuniorum tempore, Sabbato ieiunare solemne esse accepimus; contra quam ecclesiasticus ritus, nobis per manus traditus, postulat: sacrosancto huic Concilio placuit, vt canon ille, cuius hæc verba sunt, Siquis clericus deprehensus fuerit, qui vel sacrosancta Dominica, vel Sabbato, præterquam vno & solo, ieiunet; deponatur: si laicus, segregetur: in Romana quoque ecclesia sancte obseruetur. Ex his igitur canonibus manifestum est; Concilia, etiam aduersus Romanam ecclesiam leges condere.

CAP. II.

CAP. 11.

Am vero solas Occidentales ecclesias Papæ gubernationi a sanctis Patribus fuisse commendatas; reliquas autē ecclesias alii subiectas Patriarche; eos etiā cauisse insuper nequis in finitimam ecclesiam, quæ ad ipsum minime spectet, inuaderet: quid attinet dicere, cū tot canonibus ista sancita sint? Verū ceteris omisis; sextum, quæso, & septimum canonem primi Concilii legas: secundum item secundi; ac vicissimum octauum Quarti: manifestoque deprehendes, id quod a me modo dictum est, ita se habere.

CAP. 12.

Eterū nec Patriarcharum cuiquam, nec Metropolitanarum, ac ne ipsi quidē Papæ fas esse aliquid decernere, aut noui quidquam moliri, sine omnium ipsi subditorum consensu: cū alii permulti canones istud præcipiunt, tum expresse tricesimus quartus canon Apostolorū his verbis; Cuiusq; gentis Episcopū omnes primarium inter se debent agnoscere, ipsumq; capitis loco habere: nihilq; eo inconsulto agere, quod quidem maioris sit momenti; ea etiam vnumquemque Episcopum tractare decet, quæ ad parocciam ipsius spectent, & ad regiones eidē subiectas. verūtamen nihil ille sibi sine omnium sententia faciendū existimet. Ita enim concordia futura est, Deusq; per Dominum Iesum Christum glorificabitur.

D

CAP. 13.

Vinterea quæ quidē de veteris Romæ sedis privilegiis Patres constituerunt, nusquā nō inculcas: adeoq; impietatis reos peragis, qui vllō modo audent aduersari: sed quæ iudem de nouæ Romæ sedis equalitate, non semel, sed sepius decreuerunt, nihili facis. Ac probe sane nosti, Patres statuissē vt Papa ceterorū princeps sit: sed eosdem sanxisse vt nouæ Romæ Episcopus, iisdem plane quibus ille insigniatur prærogatiuis ac privilegiis, summāq; æque atq; ille, in ecclesiasticis rebus magnificentia obtineat: id verò datā operā præteris. Deū immortalem, quo pacto ista iustitiæ conueniunt? Ego certe adduci non possum, vt vocem contumeliosam de vobis vñquam proferam: sed si quis (ac reuera quemuis vestrū paxillum hæc cura torquet) ambitionem vestram incusaret, auarosq; ac arrogantes vocitaret: quid tandem isti responderetis? Quod si igitur Papa nec Patriarcharum constituendorum ius auctoritatemq; habet; nec ei licet, absq; omnium sententia noui aliquid decernere: quinimo si nostrum Patriarcham, eisdem ornari prærogatiuis, & perinde atq; illum, summam in rebus ecclesiasticis auctoritatem ac magnificentiam obtinere; sacrosanctę leges iubent: qua tandem ratione nos Papæ obedire cogitis, qui vt à nostris ipsorum sanctissimis Patriarchis pascamur regamurque, lege astringimur ac consuetudine? Præterea, quī fit vt illi obtemperandum non suadeas, qui sanctorum Patrum scita accurate obseruat, neq; diuersum quid, aut repugnans diuinis decretis, perperam mandat? Sed absit, vt eo nos insanie vñquam deueniamus, vt orthodoxum, patrumq; vestigijs vbiq; inherente; eo quem Patres ipsi detulerūt, honore spoliemus. Sin Papa vester diuinarum legum ac decretorū violator existit: cur damnū ducitis, si nos vobiscū vnā perire nolimus? quod si contēderitis, nihil prohibere, licet hereticus sit, puerisq; decreti auctor; quominus

minus Petri interim sit successor, clauēq; regni cēlorū gerat: nō magnopere sane refragabimur. Successor nimirum ita erit Petri; vt morbus sanitatis; tēpestas, serenitatis; tenebræ, lucis. clauēq; regni cēlorum geret, non illas quę aperiunt, sed quę claudunt; nec eorum cuiquam, qui ipsum sequuntur, introire permittant.

CAP. 14.

FRANCISCVS. Atqui fieri non potest vt Papa sit hereticus. BARLAAMVS. hem, quid ais, mi homo? mortuum video; mihiq; dicis, eum mori non posse? FRANCISCVS. verum multi Patriarchę priscis sæculis heretici exstiterē: Papa, nullus. BARLAAMVS. Dicat ergo Macedonius; quandoquidem ante ipsum nemo Episcopus Constantinopolitanus hereticus fuit; proinde ne se quidem esse. Aut potius, vt exemplo magis familiari vtamur, si quis impudicę illius mulierculę quę Papa fuit, causam velit agere; dicat, quandoquidem nulla ante eam femina Papa fuit, ne ipsam quidem fuisse. Quę cum sana rectaq; ratione, quo tandem pacto coherent?

CAP. 15.

SEd enim quia in Romanam ecclesiam ac fidem & vos credere profitemini, & ceteros similiter vultis credere: age de istis quoq; rebus disseramus. Romana ecclesia, & Catholica ecclesia, non vnā rem aliquam apud sanctos Patres; sed diuersas ac discrepantes sonat. Nam cū Catholicam ecclesiam dicunt; Christianorum intelligunt cœtum, qui vsquam terrarum, de fide rectē sentiunt; pietatiq; dogmata immota & inconcussa obseruant. Romanam autem ecclesiā cum dicunt,

ut illam à ceteris in orbe ecclesiis particularibus distinguant,
 sic loquuntur. Prout Concilii Carthaginienſis centeſimus
 „ quartus canon habet, his verbis: De diſſenſione inter Roma-
 „ nam & Alexandrinam eccleſiam orta; ad ſanctiſſimum Papam
 „ Innocentium ſcribi placuit; ut vtraq; eccleſia inter ſe pacem &
 „ concordiam colat, quam Dominus præcipit. Iam vero pro Ca-
 tholica eccleſia, Romanam nemo unquam dixit. Catholi-
 cam itidem fidem cum dicunt; eam vtiq; intelligūt, quam om-
 nes rectè ſentientes Chriſtiani vbicuſq; locorum profitentur.
 Chriſtianam autem fidem, Romanam nemo ſanæ mentis dixit.
 quinimo non in Romanam aut fidem aut eccleſiam; ſed in Ca-
 tholicā, ſeu vniuerſalem, atq; communem fidem & eccleſiam
 credere, nobis præceperunt. Quam certe fidem ac profeſſionem
 & obſeruauimus hætenus; & deinceps in perpetuum, Deo au-
 ctore, obſeruabimus. Quid? vllus ne vnquā martyr coram ali-
 quo Tyranno; aut hæreticus quiſpiam ex errore viæ ſuæ reuer-
 ſus, tale aliquid in fidei profeſſione dixit, ut Credo in Romanā
 vel fidē, vel eccleſiam? Quis vnquā talem fidei profeſſionem
 à quopiam exegit, quæ noſtram funditus religionem tolleret?
 Quocirca nec nobis dicere conuenit, nos in Romanam eccleſiā
 credere; neq; vobis, in Catholicam. Etenim nobis, qui Catho-
 licæ eccleſiæ leges obſeruamus, eiufq; traditiones illibatas ac in-
 tegras cuſtodimus; profiteri, in eam nos eccleſiam credere, cu-
 ius & dogmata ſequimur, omninò neceſſe eſt. Vos verò, qui Ca-
 tholicæ eccleſiæ traditionibus antiquatis, eiſdemq; pro nihilo
 habitis, peregrina neſcio quæ & aliena decreta earum loco in-
 troducitis: in illam, quam aſpernati eſtis, eccleſiam vos denuò
 credere; quò nure poteſtis profiteri? Eccleſiam ergo Romanam,
 illi alteri è regione oppoſitam, in medium proferri, neceſſe fuit:
 ut ita demum videlicet aperte declararetis, vos à Catholice ec-
 cleſiæ communionē prorsus excidiſſe. Nam quæ eccleſia Dei
 vniuerſa communiter ſanxit, ipſiq; adeo diuini Apoſtoli, ac
 ſancti Patres decreuerunt; ea vos, (non ſine rubore & conſcien-
 tiæ mortu) obſeruare profitemini: ſed ſiquis à vobis ſciſcitetur,
 quī fiat ut hanc aut illam legem violetis: ad Papæ poteſtatē, ceu
 arcem quamdam, ilico confugitis. ut Tyranni ſcilicet ſolent,
 qui

qui verbis martyres cum minus flectere valent; extrema in eos exempla edere, potestate freti, minime dubitant. Sed de his hæcenus.

CAP. 16.

Eniç; quæ fufius a nobis demonstrata sunt, ad certa quædam videntur capita reuocanda; vt ita finis tandem aliquando huic differtationi imponatur. Primo itaq; demonftraui, fanctorum Apostolorum vnumquemq; totius orbis terrarum pastorem doctoremq; immediate a Domino Christo fuisse constitutum. Secundo, B. Clementem, non totius orbis Episcopum; sed vt alium quemuis, Romæ specialiter ac proprie a primario Petro creatum fuisse: sedemq; Romanam, nec primam fuisse, nec postremam; atq; sanctorum Patrum, Regumq; piissimorum legibus primam euasisse. Tertio, vt nouæ Romæ sedes in reb^o ecclesiasticis perinde atq; illa, summa emeretur potestate; eosdē sanciuiffe. Quarto, nulla lege præcipi, aut consuetudine obtinuiffe; vt Patriarchæ a Papa cōstituerentur; neq; vero ita fuit factitatum aliquando. Quinto, Papam Conciliis minime præfuisse: quinimo Concilia leges ipsius ecclesiæ dictasse. Sexto, diuinos Patres distincte constituisse, quendam orbis terrarum ecclesiæ subiicerentur Papæ; quæ itidē vnicuiq; Patriarcharum. Septimò, nemini licere Patriarcharum, aut ipsi Papæ, de rebus grauioribus aliquid, sine omnium sententia, decernere. Octauo, cum honorem Papæ, Patrum scitis acquiescenti, deferendum; quē definiūt canones: nō acquiescētē, vt lupum, ac hostem ecclesiæ meritò fugiendum. Nono, Christianorum esse, vt in Catholicam seu vniuersalem ecclesiam, ac fidem, credant; non autem in particularem: cum ita ab initio sancitum fuerit. Decimo, eos deniq; qui sanctorum Apostolorum, diuinorumq; Patrum traditiones respuunt ac reiiciunt; seq; in particularem ecclesiam & fidem credere profitentur: partem esse à toto Catholice ecclesiæ corpore abscissam, atq;

emortuam. Contra vero, eos, quibus nihil unquam fuit antiquius Catholice ecclesie traditione; sanam demum esse partem, quibus solis fas est dicere, se in Ecclesiam Catholicam credere. Atque hæc quidem tere habui, quæ ad tuam caritatem censui mittenda; habita ubique veritatis ratione; nihilque locutus turbide. Quibus acceptis ac perlectis, siquid interim tibi occurrerit, quod aut omnibus, aut quibusdam, aut uni saltem eorum, opponere possis: ex iis quæ diximus principis oratio tua fidem faciat; te patienter sumus audituri.

FINIS.

1. *Deus est spiritus*
 2. *Deus est omnipotens*
 3. *Deus est omniscient*
 4. *Deus est immortalis*
 5. *Deus est immutabilis*
 6. *Deus est simplex*
 7. *Deus est perfectus*
 8. *Deus est beatus*
 9. *Deus est veritas*
 10. *Deus est amor*
 11. *Deus est lux*
 12. *Deus est vita*
 13. *Deus est pater*
 14. *Deus est filius*
 15. *Deus est spiritus sanctus*
 16. *Deus est trinitas*
 17. *Deus est unus*
 18. *Deus est solus*
 19. *Deus est dominus*
 20. *Deus est rex*
 21. *Deus est creator*
 22. *Deus est conservator*
 23. *Deus est redemptor*
 24. *Deus est iudex*
 25. *Deus est salvator*
 26. *Deus est liberator*
 27. *Deus est victor*
 28. *Deus est dominator*
 29. *Deus est gloriosus*
 30. *Deus est honorificus*
 31. *Deus est magnificus*
 32. *Deus est sublimis*
 33. *Deus est altissimus*
 34. *Deus est summus*
 35. *Deus est maximus*
 36. *Deus est optimus*
 37. *Deus est pulcherrimus*
 38. *Deus est formosus*
 39. *Deus est decoratus*
 40. *Deus est ornatus*
 41. *Deus est splendidus*
 42. *Deus est clarus*
 43. *Deus est lucidus*
 44. *Deus est resplendens*
 45. *Deus est fulgens*
 46. *Deus est gloriatus*
 47. *Deus est honoratus*
 48. *Deus est veneratus*
 49. *Deus est adoratus*
 50. *Deus est servatus*
 51. *Deus est custoditus*
 52. *Deus est protectus*
 53. *Deus est conservatus*
 54. *Deus est sustentatus*
 55. *Deus est firmatus*
 56. *Deus est solidatus*
 57. *Deus est confirmatus*
 58. *Deus est roboratus*
 59. *Deus est fortificatus*
 60. *Deus est incrementatus*
 61. *Deus est augmentatus*
 62. *Deus est multiplicatus*
 63. *Deus est prolatus*
 64. *Deus est generatus*
 65. *Deus est creatus*
 66. *Deus est factus*
 67. *Deus est effectus*
 68. *Deus est operatus*
 69. *Deus est agens*
 70. *Deus est patiens*
 71. *Deus est sentiens*
 72. *Deus est cogitans*
 73. *Deus est volens*
 74. *Deus est sciens*
 75. *Deus est sapiens*
 76. *Deus est prudens*
 77. *Deus est fortis*
 78. *Deus est valens*
 79. *Deus est potens*
 80. *Deus est omnipotens*
 81. *Deus est omnipotens*
 82. *Deus est omnipotens*
 83. *Deus est omnipotens*
 84. *Deus est omnipotens*
 85. *Deus est omnipotens*
 86. *Deus est omnipotens*
 87. *Deus est omnipotens*
 88. *Deus est omnipotens*
 89. *Deus est omnipotens*
 90. *Deus est omnipotens*
 91. *Deus est omnipotens*
 92. *Deus est omnipotens*
 93. *Deus est omnipotens*
 94. *Deus est omnipotens*
 95. *Deus est omnipotens*
 96. *Deus est omnipotens*
 97. *Deus est omnipotens*
 98. *Deus est omnipotens*
 99. *Deus est omnipotens*
 100. *Deus est omnipotens*